

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

БІЛЯЧ Марта Василівна

Сторітейлінг на тему "Громадянська журналістика" / Storytelling on the topic of "Citizen journalism"

спеціальність: 061 - Журналістика
освітньо-професійна програма - Правова журналістика

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ЖПР-41
М. В. Біляч

Науковий керівник:
Викл. С. Б. Мичко

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

"30" Травня 2024 р.

Завідувач кафедри

I. Р. Недошитко

ТЕРНОПІЛЬ - 2024

АНОТАЦІЯ

Біляч М. В. Сторітейлінг «Громадянська журналістика».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 061 «Журналістика». Західноукраїнський національний університет. Тернопіль, 2024.

Бакалаврське дослідження присвячено розкриттю поняття та ознак громадянської журналістики в Україні. У роботі детально проаналізовано та обґрунтовано позитивні та негативні аспекти громадянської журналістики.

Основну увагу в роботі приділено дослідженню історії формування проєкту «Варта1» як яскравого прикладу сучасної громадянської журналістики та основних принципів роботи. Також проаналізовано діяльність проєкту «Варта1» від заснування до сьогодні. Досліджено вплив проєкту на український інформаційний простір.

На основі зібраної інформації та власного досвіду було визначено роль «Варти1» не лише у громадській журналістиці, але й безпосередньо в суспільстві.

Ключові слова: громадянська журналістика, засоби масової інформації, право на інформацію, блог, новітні медіа.

ANOTATION

Biliach. M. V. Storytelling «Citizen journalism».

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 061 »Journalism». West Ukrainian National University. Ternopil, 2024.

Bachelor's research is dedicated to revealing the concept and features of citizen journalism in Ukraine. The work analyzes in detail and substantiates the positive and negative aspects of citizen journalism.

The main focus of the work is on the study of the history of the «Varta1» project as a vivid example of contemporary citizen journalism and its basic principles of operation. The activities of the «Varta1» project from its foundation to the present are

also analyzed. The impact of the project on the Ukrainian information space is investigated.

Based on the collected information and personal experience, the role of «Varta1» was determined not only in public journalism, but also directly in society.

Keywords: citizen journalism, mass media, right to information, blog, new media.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Громадянська журналістика в Україні.....	11
1.1. Поняття громадянської журналістики.....	11
1.2. Особливості та функції громадянської журналістики.....	14
1.3. Еволюція громадянської журналістики в Україні.....	17
РОЗДІЛ 2. «Варта1» як приклад громадянської журналістики.....	24
1. Історія реалізації проєкту «Варта1».....	24
2.2. Структура та організація роботи проєкту.....	26
2.3. Тематика та формати публікацій проєкту «Варта1».....	26
2.4. Аналіз цільової аудиторії проєкту та способів її залучення.....	28
2.5. Вплив проєкту «Варта1» на українське суспільство.....	32
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38
ДОДАТОК.....	41

ВСТУП

Стрімкий розвиток інтернету не просто змінив світ, він революціонував журналістику. Сьогодні інформація «лється» з безліч джерел: онлайн-видання, соціальні мережі, тематичні спільноти, блоги – все це створює медіасегмент, де журналіст стає не просто автором, а й навігатором, провідником у цій інформаційній бурі.

Трансформація професійної діяльності журналіста виходить за межі традиційних редакційних структур. Комунікація з аудиторією здійснюється в режимі реального часу, охоплюючи коментарі, дискусії та інші форми інтерактивної взаємодії. Характерною рисою сучасної журналістики є також виникнення та розвиток новітніх форматів, таких як відеоблоги, лонгріди та подкасти.

Зазначені тенденції зумовлюють зростання інтерактивності та динамічності журналістської діяльності. Зворотний зв'язок із читацькою аудиторією набуває статусу невід'ємного компонента професійної практики.

Сучасний інформаційний простір характеризується тим, що кожен громадянин, маючи доступ до смартфонів та інших мультимедійних пристроїв, потенційно може виступати в ролі журналіста, документуючи та поширюючи інформацію про події, що відбуваються. Це явище отримало назву громадянської журналістики, в умовах якої голос суспільства набуває все більшої значущості.

В епоху домінування цифрових технологій журналістика не тільки не втрачає своєї актуальності, але й набуває особливої ваги. Професійні журналісти відіграють ключову роль у фільтрації інформаційного потоку, допомагаючи аудиторії орієнтуватися в складній системі сучасних подій та формувати власну обґрунтовану точку зору.

Громадянські журналісти, як суб'єкти інформаційного простору, являють собою активних громадян, котрі виявляють небайдужість до актуальних подій та процесів, що відбуваються в суспільстві. Вони не обмежуються роллю пасивних спостерігачів, а й активно долучаються до формування інформаційного поля, поширюючи аудіо-, відео-, фото- та текстові матеріали на різноманітних

інтерактивних платформах. Їхня діяльність спрямована на висвітлення питань, котрі з різних причин залишаються поза увагою традиційних засобів масової інформації, надаючи аудиторії альтернативне, а іноді й єдине, джерело інформації, що дозволяє всебічно оцінити події, з різних точок зору.

Феномен громадянської журналістики набуває дедалі більшого поширення та впливу. Звичайні люди, стаючи безпосередніми свідками та репортерами подій, діляться власними історіями, досвідом та баченням ситуації. Це сприяє не тільки розширенню кола аудиторії, а й демократизації журналістики, відкриваючи її для нових голосів, поглядів та думок.

Сучасний інформаційний простір характеризується безмежним різноманіттям соціальних мереж, що пропонують інформацію в найрізноманітніших форматах: від лаконічних новинних повідомлень до ґрунтовних аналітичних статей. Кожна платформа має свої унікальні особливості, котрі необхідно враховувати для досягнення ефективної взаємодії з аудиторією.

В епоху інформаційного перенасичення, коли увага користувачів стає дедалі більш фрагментарною, ключовим фактором успіху в соціальних мережах є використання стислого, чіткого та лаконічного контенту, здатного швидко й ефективно донести до аудиторії основну думку. Влучні тематичні позначення, цікаві заголовки та привабливі візуальні елементи сприяють зацікавленню аудиторії та спонукають її до подальшого ознайомлення з інформацією.

Громадянська журналістика, зокрема, на основі блогів, набуває все більшої популярності та привабливості як для аудиторії, так і для професійних журналістів. Серед широкого спектру проблем, що порушуються в блогах, особливе місце займає екологічна проблематика, котра набуває критичної гостроти в сучасному світі, зважаючи на постійне зростання антропогенного навантаження на довкілля.

В умовах інформаційної перевантаженості, коли офіційні джерела не завжди здатні надати повну та об'єктивну картину подій, громадянська журналістика стає важливим інструментом отримання достовірної інформації.

Фотографії з місця події, відеозаписи, прямі трансляції – усе це дозволяє людям оперативно ділитися правдивою інформацією, ставити під сумнів офіційні наративи та надавати голос тим, хто зазвичай залишається непочутим.

Громадянська журналістика являє собою відносно нову галузь, у якій громадяни, не володіючи професійною підготовкою, беруть на себе активну роль у зборі, аналізі та поширенні інформації. Її першочергова мета полягає у відновленні демократичної функції журналістики, забезпечуючи її незалежність, достовірність, різноманітність та актуальність, а також унеможливаючи контроль з боку будь-якої конкретної особи чи групи осіб [2].

Сучасний світ характеризується динамічними змінами, що зумовлюють виникнення нових викликів. Проблематика набуває дедалі більшої гостроти, актуалізуючи роль громадянської журналістики. Остання постає не просто як нова галузь, а як життєво необхідні проекти, блоги чи платформи, що служать для інформування про події, висвітлення фактів та мобілізації суспільства.

Громадянські журналісти, використовуючи сучасні технології, забезпечують доступність інформації для широких мас, оперативно та безкоштовно поширюючи її по всьому світу. Завдяки онлайн-платформам, кожен має можливість:

- а) отримувати актуальну інформацію про події, що відбуваються в місті, регіоні чи країні;
- б) з'ясовувати причини та наслідки конкретних інцидентів;
- в) здійснення пошуку загублених речей;
- г) об'єднуватися з іншими людьми для спільного вирішення нагальних проблем.

Отже, громадянська журналістика не тільки інформує, але й активно впливає на формування громадської думки.

В умовах глобалізації, коли світове співтовариство не може існувати без постійного обміну інформацією, особливого значення набуває розуміння особливостей функціонування громадянської журналістики в умовах відсутності територіальних кордонів та безперервного інформаційного потоку.

Глобалізація інформаційного простору, надаючи громадянським журналістам ряд переваг, таких як доступність, швидкість, гнучкість та відсутність цензури, водночас створює низку проблем, серед яких:

- інформаційне перевантаження;
- відсутність ефективного контролю за достовірністю інформації;
- непрофесіоналізм окремих учасників;
- поширення мови ворожнечі.

В українському контексті громадянська журналістика відіграє особливу роль, надаючи людям можливість отримувати альтернативну точку зору на події, а також ділитися власним досвідом та думками. Це є особливо важливим в умовах інформаційної війни, яку Російська Федерація веде проти України. Адже кожен громадянин може стати голосом, розповісти свою історію, поділитися думками та набутим досвідом.

Сучасне суспільство характеризується зростанням інтересу до громадянської журналістики. Це явище не є випадковим, а є наслідком реальної свободи слова, яка перестала бути лише правом, зафіксованим у документах, а стала надбанням суспільства, моральним ідеалом та однією з головних цінностей демократичного суспільства.

Актуальність дослідження розвитку громадянської журналістики, вивчення їх форм та функцій на сьогодні набуває особливого значення. У процесі активного розвитку інформаційного суспільства особливої уваги набуває питання швидкості надання інформації та достовірності фактів. Ведення сторінок у фейсбуці та інстаграмі, телеграмі та ютубі є відносно новим і суперечливим явищем, до якого причетні люди з різних верств суспільства, і якщо не всі є журналістами чи блогерами, то значна частина населення є активними читачами.

Метою роботи є дослідження історії формування проєкту «Варта1» як яскравого прикладу сучасної громадянської журналістики та основних принципів роботи.

Завдання:

- розкрити поняття громадянської журналістики, її особливості та функції;
- проаналізувати еволюцію громадянської журналістики в Україні;
- дослідити історію створення та розвитку проєкту «Варта1»;
- описати структуру та організацію роботи проєкту;
- проаналізувати тематику та формати публікацій проєкту «Варта1»;
- вивчити аудиторію проєкту та методи її залучення;
- оцінити вплив проєкту «Варта1» на українське суспільство.

Об’єкт дослідження: проєкт «Варта1» як форма громадянської журналістики в сучасному українському інформаційному просторі.

Предмет дослідження: специфіка функціонування та вплив проєкту «Варта1» на розвиток громадянської журналістики в Україні.

Методи дослідження

Теоретичні методи:

- аналіз літератури (вивчення наукових публікацій, статей, монографій, інтернет-ресурсів з питань громадянської журналістики, онлайн-медіа);
- систематичний аналіз (узагальнення та систематизація теоретичних положень щодо громадянської журналістики, її функцій, принципів, форм та методів роботи);
- порівняльний аналіз (порівняння проєкту «Варта1» з іншими проєктами громадянської журналістики в Україні).

Емпіричні методи:

- контент-аналіз (вивчення контенту публікацій проєкту «Варта1» на різних онлайн-платформах (вебсайт, соціальні мережі, ютуб-канал) за тематикою, форматами, стилем, авторством тощо.
- інтерв’ю з І. Зінкевичем (аналіз інтерв’ю з відкритих джерел різних років).

За допомогою комплексу методів дослідження прагнемо не лише отримати ґрунтовні дані про проєкт «Варта1» як форму громадянської журналістики, а й вивчити його специфіку, особливості функціонування, методи роботи та вплив на український інформаційний простір.

Важливо також дослідити, як проєкт «Варта1» впливає на суспільство в Україні, які теми він висвітлює, які дискусії він ініціює та які зміни він може спричинити в суспільній свідомості.

Отримані результати допоможуть нам краще зрозуміти роль громадянської журналістики в сучасному суспільстві, оцінити її можливості та перспективи розвитку в Україні.

Робота складається з двох розділів: теоретичного, у якому обґрунтовується поняття «громадська журналістика», а також практичного, що містить аналіз медіаресурсів проєкту «Варта1» як яскравого прикладу громадянської журналістики.

РОЗДІЛ 1

ГРОМАДЯНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА В УКРАЇНІ

1.1. Поняття громадянської журналістики

У сучасному інформаційному просторі, що характеризується динамічністю, усе частіше зустрічається термін «громадянська журналістика». Це явище не обмежується лише популярністю дефініції, але й охоплює собою нову форму діяльності, в рамках якої особи, які стають свідками значущих подій або важливих моментів, здійснюють їх фіксацію за допомогою смартфонів та поширюють отримані матеріали серед широкої аудиторії через платформи соціальних мереж, залучаючи родину, друзів та підписників.

Шляхом публікації дописів чи історій, ці зацікавлені громадяни фактично виконують роль журналістів, оскільки вони надають інформацію іншим про події, що відбуваються. Найчастіше цими особами є блогери, проте й звичайні користувачі, навіть з обмеженою кількістю підписників, можуть поділитися суспільно важливою інформацією.

Виникає питання щодо необхідності дорогого та професійного обладнання, а також дизайнерських студій. У сучасному контексті це питання втрачає свою актуальність. Громадянські журналісти сьогодні мають у своєму розпорядженні смартфони (і зовсім не обов'язково останньої моделі), що дозволяє їм обмінюватися новинами та інформацією з усім світом.

Інтернет став для них невід'ємним інструментом, а соціальні мережі – платформою для трансляції. Facebook, Instagram, YouTube, Telegram – це ті платформи, де вони розміщують свої фотографії, відеозаписи та репортажі. Єдине, що необхідно в даному випадку, – це мобільний пристрій та доступ до інтернету.

Важко уявити собі роботу сучасного журналіста чи блогера в епоху інтернету без використання його безмежних можливостей. Сьогодні мережа трансформувалася в незамінний інструмент, який використовується на всіх етапах творчого процесу: від пошуку інформації до публікації матеріалів та встановлення зворотного зв'язку з аудиторією. Нові ресурси, вебсайти

інформаційних агентств, офіційні сторінки організацій, довідкові та енциклопедичні видання, архіви документів, наукова література – все це стає доступним завдяки одному кліку миші.

Журналіст може моніторити актуальні події, шукати теми для власних матеріалів, перевіряти достовірність інформації, знаходити дані для досліджень. Цифровізація різних видів інформації – вербальної та візуальної – робить її зручною для обробки та використання.

Світ стрімко змінюється, і разом з ним еволюціонує й інтернет. Сьогодні існування вебресурсу без інтерактивних сервісів стає неможливим, адже саме реакція користувачів, діалоговий характер комунікації стають ключовими моментами успіху сайту. Мережева комунікація, зокрема, соціальні мережі, набувають широкої популярності. Ці платформи стають інструментом, що відкриває для мільйонів людей нові можливості для спілкування, знайомства та поширення інформації різного характеру.

Соціальні мережі відіграють важливу роль у зміцненні базових засад суспільства, перетворюючи його на цілісний соціальний організм, підтримуючи та зберігаючи його цілісність. Ця зручність полягає в тому, що кожен користувач може самостійно обирати час, місце та формат отримання інформації, налаштовувати інструменти роботи в мережі.

Лічильники відвідуваності на сайтах дозволяють чітко визначити кількість переглядів, географію відвідувачів, динаміку зростання або падіння популярності ресурсу. Це стає запорукою чіткої фрагментації цільової аудиторії.

Персональний підхід до користувачів тісно пов'язаний із попередньою особливістю. Він дозволяє задовольнити інформаційні потреби кожної окремої групи користувачів, ураховуючи їхні соціально-демографічні та географічні характеристики. Будь-які інновації в системі соціальних зв'язків та відносин на їх основі викликають зміни в суспільстві.

Інтернет та його сервіси стали такою інновацією в добу інформаційного суспільства, що призвело до стрімкого зростання значення соціальних мереж. Ці платформи пропонують широкий спектр можливостей для спілкування,

самовираження, обміну інформацією, пошуку однодумців, створення та розвитку спільнот. Вони стають рушієм соціальних змін, інструментом для мобілізації людей, майданчиком для дискусій та обміну думками. Ці властивості роблять його не просто джерелом цінної інформації, а й потужним інструментом для комунікації, аналізу інформації, самовираження та соціальних змін. Власне всі ці фактори й мали сприятливий вплив на формування громадянської журналістики в Україні.

Громадянська журналістика є одним з видів реалізації права на свободу слова. Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантується право на «свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя» [29]. Це право кожного, у тому числі й під час збирання, зберігання, використання й поширення інформації. І це жодним чином не залежить від наявності або відсутності статусу журналіста.

Це ж стосується й обмеження свободи слова, які можуть використовуватися щодо журналістів і осіб без журналістського посвідчення. Закон України «Про доступ до публічної інформації» не визначає понять «журналіст», «громадський журналіст», «блогер», зокрема, у статті 2 цього закону прописано, а кожен має право на доступ до публічної інформації. Запит на доступ до публічної інформації відповідно до статті 19 Закону не передбачає потреби вказувати статус.

Проаналізуємо деякі визначення терміна «громадянська журналістика». Вікіпедія трактує так: «Діяльність громадян, які беруть активну участь у процесі збирання, аналізу та поширення інформації, не маючи при цьому професійної

журналістської підготовки» [22]. Таке ж визначення дає ще в 2007 році І. В. Батуревич у статті «Громадська журналістика в контексті сучасних інформаційних технологій (Дослідження системи Web 2.0 на основі українських електронних видань)» [23].

Тему громадянської журналістики порушують українські дослідники останнього десятиліття: О. Гресько [2], А. Досенко [3], І. Тонкіх [8], О. Чекмишев [10], С. Штурхецький [13]. О. Гресько пояснює «громадянську журналістику» як діяльність людей без відповідної журналістської підготовки, які збирають, аналізують та поширюють інформацію. За визначенням І. Тонкіх [8, с. 125], громадянська журналістика – це громадський процес, що охоплює пошук, опрацювання та донесення інформації особами без спеціальної журналістської освіти.

Отже, громадянська журналістика є феноменом, що характеризується актуальністю та оперативністю у висвітленні подій. Її сутність полягає в тому, що інформація публікується безпосередньо тоді, коли вона є найбільш затребувана. У зв'язку із цим, твердження про те, що громадянська журналістика є лише тимчасовим трендом, не відповідає дійсності. Навпаки, вона є потужним рухом, що дає можливість бути почутими тим, чий голос часто залишається поза увагою традиційних засобів масової інформації. Важливо підкреслити, що громадянська журналістика – це не стільки професійний статус, підтверджений відповідним дипломом, скільки щире прагнення до об'єктивного відображення дійсності та особисте бажання поширювати інформацію, що становить суспільний інтерес.

1.2. Особливості та функції громадянської журналістики

Громадянська журналістика, що виходить за межі публікацій у соціальних мережах та на тематичних вебсайтах, а постає як дієвий та сучасний інструмент формування індивідуального інформаційного простору. Інтернет-платформи, що дають можливість ведення особистих щоденників та блогів, набувають значення справжніх осередків громадянської журналістики. У цих віртуальних просторах

особистості обмінюються власними думками, набутим досвідом, а також діляться розповідями про життєдіяльність своїх локальних спільнот.

Очевидно, що оприлюднення цікавої статті у власному блозі чи розміщення актуального відеоматеріалу на платформі YouTube сприяє поширенню думок, досвіду та знань серед широкої аудиторії. Завдяки соціальним мережам, трансляція інформації або особистих поглядів для мільйонів людей стала легкодоступною, оперативною та ефективною. Тематичний спектр публікацій відзначається значним різноманіттям, охоплюючи актуальні події (зокрема, політичні, економічні, соціальні та екологічні питання), особистий досвід (життєві історії, враження від подорожей, хобі), аналітичні матеріали та розслідування (викриття фактів несправедливості, корупційних діянь, порушень прав людини), а також творчість (поезія, проза, фотографія, відеографія).

Стрімкий розвиток технологій зумовив безпрецедентне зростання доступності інструментів, необхідних для здійснення громадянської журналістики. Сьогодні кожен, хто має смартфон чи персональний комп'ютер, має технічні можливості створювати та публікувати різноманітний контент. Цей процес є досить простим і не потребує професійної журналістської підготовки для висвітлення важливих для автора питань.

Поширена практика недооцінювання громадянської журналістики зумовлена її сприйняттям як «непрофесійної» або «недостатньо якісної». Сучасне суспільство звикло до чітких кадрів, професійних коментарів і ґрунтовного аналізу, які традиційно пропонують засоби масової інформації. Натомість громадянська журналістика часто характеризується «сирістю», емоційністю та суб'єктивністю. Іноді вона може не відповідати очікуванням аудиторії, оскільки відображає складність, суперечності та розмаїття думок.

Громадянська журналістика, як відносно нове явище в інформаційному просторі України, викликає неоднозначне ставлення в суспільстві. Існує стереотип, що звичайні люди не здатні надавати важливу чи корисну інформацію, аналітично мислити та об'єктивно висловлюватися. Проте, слід

враховувати, що саме вони є безпосередніми свідками подій та явищ, що їх турбують, хоча їхнє бачення може бути суб'єктивним.

Світовим прикладом значення громадянської журналістики стали трагічні події 11 вересня 2001 року. Кадри з Нью-Йорка, що облетіли весь світ, були зняті не професійними операторами, а звичайними людьми, які стали свідками трагедії. Їхні відео, зняті на мобільні телефони, стали першими свідченнями та голосами, що прорвалися крізь хаос і страх. Незважаючи на поширену думку про те, що громадянська журналістика не може зрівнятися з професійними масмедіа, вона має значний потенціал, здатна організовувати людей, впливати на формування громадської думки та навіть на політичні процеси.

Водночас стрімкий розвиток громадянської журналістики не означає нівелювання традиційної, професійної журналістики. Існує низка факторів, що зумовлюють її особливості та обмеження. По-перше, громадянська журналістика в Україні ще не набула широкого розповсюдження та її вплив на інформаційний простір не є глобальним. По-друге, доступ до громадянської журналістики часто обмежений інтернет-форматом, що значно звужує її аудиторію через нерівномірний доступ до інтернету. По-третє, якість інформації в громадянській журналістиці не завжди може бути гарантована через відсутність професійної підготовки у її авторів. Це може призводити до фрагментарного, непослідовного та неоднозначного подання інформації.

Проте, незважаючи на ці обмеження, громадянська журналістика відіграє важливу роль у сучасному інформаційному просторі, вона дає можливість кожній людині ділитися своїми думками, почуттями та досвідом, доносити до широкої аудиторії альтернативні точки зору, проводити навчання та висвітлювати теми, які зазвичай не цікавлять традиційні засоби масової інформації.

Таким чином, громадянська журналістика є важливим елементом сучасного інформаційного простору, що має як переваги, так і обмеження. Її розвиток та подальші дослідження є важливими для розуміння її ролі в суспільстві та впливу на формування громадської думки.

Традиційна журналістика, зі свого боку, має низку безумовних переваг. Професійні журналісти мають ґрунтовну підготовку, володіють навичками перевірки інформації, вміють аналізувати події та давати їм об'єктивну оцінку. Тому не можна однозначно стверджувати, що громадянська журналістика витісняє традиційну. Ці два формати існують паралельно, доповнюючи одне одного.

Громадянська журналістика – це динамічний та інтерактивний формат, який дає можливість людям брати активну участь у формуванні інформаційного простору. Традиційна журналістика – це джерело ґрунтовної та аналітичної інформації, яка дозволяє читачеві краще зрозуміти події та явища.

1.3. Еволюція громадянської журналістики в Україні

Епоха суспільної напруги та драматичних подій, що охопила Україну під час Євромайдану та Революції Гідності у 2013 році, зумовила трансформацію журналістики, вивівши її на якісно новий рівень. У вирі критичних обставин, коли кожна мить була важливою, інформацію почали поширювати всі, хто мав доступ до інтернету. Звичайні громадяни, безпосередні свідки трагічних подій, активісти, блогери – кожен відчув потребу висловитися. Їхні фотографії, відеозаписи та дописи у соціальних мережах стали невід'ємною частиною хроніки тих часів, служачи свідченням злочинів та відображенням людських емоцій.

Цей новий рівень журналістики, породжений стихійним поривом, не відзначався бездоганністю. Він був позначений емоційністю, суб'єктивністю та певним хаосом. Проте, водночас, він вирізнявся щирістю, правдивістю та життєвістю. Цей формат надав людям можливість бути почутими, ділитися власним досвідом та об'єднуватися у прагненні кращого майбутнього. Цей потужний рух не тільки транслиував інформацію, але й передавав щирі емоції, особисті історії та незламний дух українського народу.

Громадянська журналістика відіграє значну роль у культурній реінтеграції суспільства. Вона сприяє єднанню людей, розділених війною та пропагандою, через спільний досвід, цінності та ідеали.

Першими кроками до залучення громадян до діяльності незалежних медіа можуть стати прості, але дієві інструменти:

- 1) Коментування статей.** Цей простий, але ефективний спосіб дозволяє обмінюватися думками та досвідом, сприяє дискусії та обміну інформацією.
- 2) Оцінки та рейтинги.** Оцінювання кінотеатрів, закладів харчування, політичних діячів – це не тільки можливість висловити свою позицію, але й допомогти іншим зробити усвідомлений вибір.
- 3) Спеціальні проєкти.** Громадські повідомлення з вітаннями або співчуттями, флешмоби, конкурси – усе це об'єднує людей, створюючи відчуття належності до чогось більшого.
- 4) Голосування та опитування.** Ці інструменти дають змогу з'ясувати громадську думку з важливих питань, надаючи кожному можливість бути почутим.
- 5) Рекомендації цікавих матеріалів.** Ділячись статтями, відео та фотографіями, люди не тільки розширюють світогляд інших, але й створюють атмосферу співпраці.
- 6) Рецензії.** Об'єктивна оцінка фільмів, книг і вистав є цінним орієнтиром для аудиторії, допомагаючи їй зробити правильний вибір.
- 7) Квізи, марафони, вебінари.** Ці інтерактивні формати не тільки розважають, але й стимулюють інтерес до певної теми, заохочуючи до активної участі.

Використовуючи ці інструменти, кожен може стати частиною громадянських медіа. Спочатку як активний учасник, ділячись власними думками та досвідом, а згодом як посередник, транслюючи отриману інформацію широкому загалу.

Хронологічні рамки становлення громадянської журналістики в Україні потребують уточнення. 2013-2014 рр. точкою відліку цього явища уважати некоректно. Звернемося до інтерв'ю активіста альянсу «Майдан» Анатолія Бондаренка, яке він дав «Радіо Свободі» у грудні 2006 року [24]. У ньому йшлося не про початок, а про вже функціонуючу громадянську журналістику в Україні. За словами Бондаренка, Україна відставала від США всього на рік-два, що дає

підстави стверджувати про існування зачатків цього явища ще у 2002-2003 роках. Він також згадував про існування в Україні аналогів американського сайту Digg.com.

Проте, варто звернути увагу на 2000 рік, який можна назвати знаковим для української журналістики. Саме тоді виник сайт «Майдан», що став першопрохідцем у сфері громадянської журналістики. Його створення було реакцією на замовчування владою протестів, пов'язаних зі зникненням журналіста Георгія Гонгадзе. Під час Помаранчевої революції 2004 року «Майдан» відіграв ключову роль, активно висвітлюючи події та надаючи доступ до альтернативної інформації. Ця комунікаційна діяльність стала потужним фактором революційних змін.

Пізніше засновники «Майдану» створили однойменну громадську організацію, що дозволило їм розширити свою діяльність та посилити вплив на суспільство. На сьогодні проєкт функціонує на платформах Facebook, YouTube та інших, продовжуючи відстежувати актуальні події. За час існування проєкту було створено кілька його модифікацій: власне «Майдан», сайт «Майдан» та «Майдан Моніторинг».

У 2005 році в українському сегменті інтернету з'явився ще один портал громадянської журналістики – «ХайВей». Він позиціонувався як платформа, де кожен міг поділитися своїми думками, досвідом та знаннями на будь-яку тему. Автором на «ХайВей» міг стати будь-хто, без обмежень щодо тематики публікацій. Це забезпечувало порталу різноманітність та широке коло читачів. Проте «ХайВей» не публікував всі підряд матеріали: на сайті працювала редакційна команда, яка здійснювала попередню модерацію.

Редактори відбирали найбільш цікаві та якісні матеріали, допрацьовували їх, виправляючи граматичні та стилістичні помилки, а також добираючи відповідні ілюстрації. Така підтримка дозволяла авторам не тільки висловитися, але й зробити свої матеріали більш професійними та привабливими для аудиторії.

Автори, чиї публікації мали найбільшу популярність, отримували можливість монетизувати свій контент. Це стимулювало створення якісних матеріалів та залучало нових авторів. Найбільш продуктивним для «ХайВей» став 2008 рік, коли портал набув популярності як серед авторів, так і серед читачів. Останню публікацію на сайті було здійснено у 2016 році.

Окремо варто згадати про Вікіпедію – унікальне явище, тісно пов'язане з громадянською журналістикою. Ця віртуальна енциклопедія містить інформацію з найрізноманітніших галузей знань та постійно оновлюється завдяки внескам користувачів.

З розвитком технологій почали з'являтися численні блоги. З одного боку, доступність інформації та можливість її публікації створюють ризик поширення упереджених і фейкових матеріалів, що може призвести до дезінформації та маніпулювання громадською думкою. З іншого боку, блоги є потужним інструментом громадянської журналістики, надаючи кожному можливість поділитися своїми думками, дослідженнями, цікавими фактами та унікальним досвідом, сприяючи формуванню різноманітних точок зору та відкритого діалогу в суспільстві.

Актуальним питанням сучасності є визначення шляхів подолання викликів, що постають перед блогами як інструментом громадянської журналістики, та досягнення їх реальної ефективності.

Вважаємо за доцільне виокремити п'ять ключових принципів, дотримання яких сприятиме досягненню поставленої мети:

1. **Об'єктивність і неупередженість.** Блогер, окрім авторської функції, також виконує функцію журналіста, що передбачає ґрунтовність інформації на фактах та її вільність від особистих думок та упереджень.
2. **Верифікація інформації.** У контексті прагнення до сенсаційності, першочерговим завданням є збереження пильності. Важливо використовувати виключно надійні джерела інформації та здійснювати ретельну перевірку даних перед їх оприлюдненням.

3. **Відкритість та прозорість.** Блогер не приховує власні мотиви та інтереси, забезпечуючи аудиторії можливість критичної оцінки його висловлювань.
4. **Повага до аудиторії.** Блог передбачає не монологічну форму комунікації, а діалог. Важливим є ведення конструктивної взаємодії з читачами, повага до їхніх думок та надання відповідей на запитання.
5. **Дотримання етичних норм.**

Дотримання вищезазначених принципів сприятиме перетворенню блогів на впливовий голос громадянського суспільства в Україні. Проте, на жаль, констатуємо факт недостатнього дотримання цих принципів у сучасному українському блогінгу.

Очевидно, що трансформація сучасного стану речей у напрямку громадянської журналістики є малоймовірною без усвідомлення важливості дотримання етичних норм і принципів. Блоги можуть стати дієвим інструментом громадянського суспільства в Україні за умови їх серйозного, відповідального та етичного використання [1].

Громадська журналістика – це не випадкове перебування особи чи групи осіб у відповідному місці та часі, а свідомий вибір. Одним із найцікавіших проєктів громадянської журналістики, на думку багатьох українців, є проєкт «Варта». Саме про такий вибір говорить один із засновників Громадської організації «Варта» Ігор Зінкевич у своєму інтерв'ю від 16 липня 2019 року [21]. «Цей проєкт виник спершу як «Варта-ніч», як альтернатива хаосу у час виникнення Майдану. Ми тоді використали програму zelo, якою раніше користувалися під час своїх автопробігів».

На порталі «Варти1» зазначено, що «основна діяльність організації полягала у запобіганні мародерству в місті Львові у той час, коли було паралізовано роботу міліції. До руху на добровольчих засадах долучилося чимало освітян, підприємців, водіїв, волонтерів (тощо), які займалися патрулюванням вулиць, реагували на будь-які провокації, а також активно брали участь у пошуку безвісти зниклих людей. Також активісти організували так

звану «Гарячу лінію», на яку кожен житель міг повідомити про злочин чи правопорушення» [20].

Громадянська журналістика, явище, що заявило про себе два десятиліття тому, характеризується динамічним розвитком та суттєвими відмінностями від професійних засобів масової інформації. Однією з ключових переваг громадянської журналістики є оперативність у поданні інформації. Ця властивість дозволяє миттєво реагувати на актуальні події та оперативно інформувати аудиторію.

Ще однією важливою перевагою є можливість миттєвого зворотного зв'язку з аудиторією. Автори громадянських медіа мають змогу безпосередньо відчувати настрої та реакцію своєї аудиторії, що сприяє кращому розумінню її потреб та інтересів. Громадянська журналістика також надає можливість кожному висловитися у вільному форматі. Завдяки цьому кожен член суспільства може поділитися своєю думкою, досвідом або інформацією, сприяючи розвитку плюралізму думок та активній участі громадян у суспільному житті.

Проте стрімкий розвиток громадянської журналістики не означає, що вона здатна повністю замінити традиційну, професійну журналістику. Громадянська журналістика, як відносно нове явище, ще не охопила значну частину населення, оскільки її розвиток відбувається переважно в онлайн-просторі. Це робить її недоступною для людей, які не мають доступу до Інтернету або не володіють навичками роботи з комп'ютером.

Крім того, громадянська журналістика має певні недоліки, які не дозволяють їй стати повноцінною альтернативою традиційній журналістиці, зокрема неконтрольований потік інформації, відсутність жорстких редакційних стандартів, емоційність, маніпуляції, поширення фейкових новин та дезінформації, а також некомпетентність щодо аналітики та розуміння самого процесу повідомлення новин. Проте громадянська журналістика відіграє важливу роль у демократичному суспільстві, даючи можливість людям висловити свої думки та ділитися інформацією.

Наприклад, І. Зінкевич, відзначаючи оперативність надання інформації як основний козир громадянської журналістики, вказує на її суттєвий недолік: «Багато людей можуть маніпулювати даними заради власної користі у певному конфлікті або просто заради особистого піару. На жаль, є такі люди, які не переймаються розповсюдженням правдивої інформації».

Окрім цього, мовлення сучасних блогерів і громадянських журналістів часто характеризується використанням завчених штамів, тиражованими граматичними та лексичними помилками у формулюванні думок чи визначень, недбалістю щодо імен чи власних назв, порушенням акцентуаційних норм. Ці недоліки, ймовірно, є відображенням загальних проблем освіти.

Проте, журналістика має бути іншою. Вона повинна захоплювати, спонукати до роздумів, змінювати світогляд або слугувати джерелом інформації, знань та інструментом для змін. Лише тоді журналістика буде справді цікавою, корисною та гідною поваги. Саме такою, на думку багатьох українців, є проєкт «Варта1», про який йтиметься далі.

РОЗДІЛ 2

«ВАРТА1» ЯК ПРИКЛАД

ГРОМАДЯНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Історія реалізації проєкту «Варта1»

У сучасну епоху інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) спостерігається розширення можливостей для реалізації громадянської журналістики. Проєкт «Варта1» є репрезентативним прикладом використання цифрових технологій для активізації громадянської участі та впливу на суспільний дискурс.

Громадська спільнота «Варта1» функціонує не тільки як об'єднання активних громадян, але й як інструмент громадського моніторингу та реагування на актуальні суспільні проблеми. На вебсайті «Варта1» інформаційна стрічка постійно оновлюється, що свідчить про оперативність та актуальність подання інформації для читацької аудиторії.

Новинний контент сайту охоплює широкий спектр суспільно-важливих тем, зокрема політичну, економічну, культурну та спортивну проблематику. Зручна навігація сайтом забезпечується за рахунок чітких та інформативних заголовків, що сприяє швидкому пошуку необхідної інформації. Значна частина новинного контенту супроводжується мультимедійними матеріалами (фото- та відеоматеріалами), що підвищує візуальну привабливість та сприяє глибшому розумінню подій та емоційного забарвлення.

На сайті представлені різноманітні тематичні рубрики, зокрема: «Новини», «Актуально», «Дорожні події», «Кримінал», «Корупція», «Львів», «Україна», «Розшук» («Автомобілі», «Злочинців», «Зниклі безвісти»), «Нещасні випадки», TV, «Світ», «Інтерв'ю», «Авіа», «Афіша», «Війна», «Політика», «Статті», «Курйози», «Фоторепортаж», «Відео», «Контакти», «Про нас».

Кожна рубрика має свою специфіку та тематичну спрямованість. Наприклад, рубрика «Новини» містить текстові матеріали з різних сфер суспільного життя, тоді як рубрика «Актуально» оперативно інформує про події, щойно відбулися.

Рубрика «Дорожні події» надає актуальну інформацію про ситуацію на дорогах, зокрема про затори, дорожньо-транспортні пригоди та ремонтні роботи.

Рубрики «Кримінал» та «Корупція» висвітлюють інформацію про злочини, розслідування та корупційні діяння.

Рубрики «Львів» та «Україна» зосереджені на подіях, що відбуваються відповідно у Львові та області, а також в Україні в цілому.

Рубрика «Розшук» містить інформацію про осіб, які перебувають у розшуку, а також про зниклих безвісти.

Рубрика «Нещасні випадки» інформує про трагічні події, такі як пожежі, аварії та стихійні лиха.

Рубрика «TV» містить матеріали, пов'язані з телебаченням, зокрема програми передач та інтерв'ю з телеведучими.

Рубрика «Світ» висвітлює міжнародні новини та події.

Рубрика «Інтерв'ю» публікує інтерв'ю з відомими особистостями та експертами з різних галузей.

Рубрики «Авіа» та «Афіша» надають інформацію про авіаційну галузь та культурні заходи, що відбуваються у Львові.

Рубрика «Війна» присвячена подіям війни в Україні.

Рубрика «Політика» висвітлює політичні події в Україні та світі.

Рубрика «Статті» містить аналітичні матеріали та журналістські розслідування.

Рубрика «Курйози» публікує цікаві та незвичайні новини.

Рубрики «Фоторепортаж» та «Відео» містять мультимедійні матеріали з місць подій.

Рубрики «Контакти» та «Про нас» надають інформацію про редакцію сайту та її діяльність.

Зазначена структура сайту «Варта1» свідчить про комплексний і грамотний підхід до його наповнення.

2.2. Структура та організація роботи проєкту

Формування якісного журналістського матеріалу розпочинається з ґрунтового дослідження теми. Компетентний журналіст повинен бути глибоко обізнаним про те, що він пише, а громадський журналіст, окрім того, має бути зацікавлений у якісному висвітленні теми. Важливим складником журналістської майстерності є здатність створювати розгорнуті та деталізовані репортажі. Аналізуючи матеріали «Варті1», можна констатувати, що вони не обмежуються описом подій у загальних фразах, а створюють у читача відчуття присутності на місці події. Це досягається завдяки опису деталей, таких як зовнішність людей, їхні емоції та атмосфера.

Журналістська етика передбачає чітке розмежування фактів і суб'єктивних думок. Журналіст не повинен включати до фактичного матеріалу власні почуття, емоції чи переконання. Незважаючи на те, що у «Варті 1» працюють переважно громадські журналісти, вони дотримуються цих принципів у поданні матеріалу. Публікації дають змогу аудиторії формувати власне судження на основі наданих фактів. Редактори, опрацьовуючи матеріал, подають його зрозумілою мовою, уникаючи складної термінології та жаргону. Тексти мають логічну та чітку структуру, що сприяє легкому сприйняттю інформації читачами.

2.3. Тематика та формати публікацій проєкту «Варта1»

Щодо змістового наповнення текстів, слід зазначити, що в сучасному інформаційному просторі домінантним фактором є візуальна складова. Проте, якщо йдеться про оперативність та достовірність фактів, якими характеризується «Варта1», то не завжди є можливість оперативно дібрати відповідне візуальне супроводження, особливо у випадках, коли фото-, відео- чи аудіоматеріали недоступні або не відповідають тематиці публікації. Це стосується, зокрема, політичних подій, пресконференцій, подій, що складні для фіксації, або ж репортажів, які публікуються вже після завершення описуваних подій. Отже, текстовий компонент у публікаціях «Варта1» завжди має пріоритетне значення.

Тексти публікацій, як правило, відрізняються лаконічністю та стислістю, характеризуються використанням простих розповідних речень. Автори свідомо уникають зловживання термінологією та запозиченнями, що, як відомо, може

ускладнювати сприйняття інформації аудиторією. У статтях і повідомленнях розміщують виключно перевірені факти, без маніпуляцій та емоційного тиску на читачів. Кожна публікація фокусована на висвітленні однієї конкретної теми, що сприяє кращій концентрації читацької уваги.

Отже, інформаційна насиченість, якість, чіткість та цікава подача матеріалу – це ті характеристики, що вирізняють тексти публікацій «Варту1». Звертаючись до їхніх інформаційних ресурсів (вебсторінок, сторінок у соціальних мережах), читач може бути впевненим у доступності актуальних новин. Більше того, інформативність заголовків є настільки високою, що дозволяє отримувати уявлення про зміст публікації, навіть обмежуючись їх переглядом. Як приклади можна навести наступні заголовки: «У Черкасах суддю вдарили під час оголошення рішення», «Зеленський попросив у США два Patriot для Харкова», «По Львівській області обмежать використання вуличного освітлення та підсвітки реклами», «Український ветеран, який втратив обидві ноги, став новим героєм сезону шоу «Холостяк», «У Раді зареєстрували законопроект, яким передбачено суттєве підвищення акцизів на пальне», «Прикордонники викрили дев'ятьох чоловіків, які виїжджали з України легковиком», «У Раді пропонують скасувати позбавлення волі за ухилення від мобілізації», «Військовий облік транспорту: уряд готує нововведення для бізнесу».

У сучасному інформаційному середовищі кожен громадянин усвідомлює необхідність ретельної перевірки будь-якої інформації, тому «Варту1» нерідко критикували за відносно тривалі терміни оприлюднення публікацій. Хоча процес перевірки інформації може займати більше часу, він є необхідним для забезпечення достовірності публікацій, адже багато інформаційних вебсайтів, прагнучи підвищити свої рейтинги, публікують інформацію, отриману, як то кажуть, «з перших вуст», що створює сприятливе підґрунтя для поширення неправдивої інформації та фейків.

Оскільки відповідальність за весь контент, розміщений на сайті чи в публічних групах, покладається на редакцію, то вона віддає перевагу саме

такому алгоритму дій: отримання інформації – її перевірка – аналітичне опрацювання – публікація. Саме такий підхід дозволяє «Варті1» протягом тривалого часу зберігати свої лідерські позиції в інформаційному просторі.

Таким чином, «Варта1» прагне дотримуватися балансу між оперативністю поширення інформації та її достовірністю. Редакція усвідомлює важливість своєчасного оновлення інформаційного контенту, але водночас не готова йти на компроміс із принципом достовірності задля досягнення більшої оперативності.

2.4. Аналіз цільової аудиторії проєкту та способів її залучення

«Варта1» – це успішний проєкт громадянської журналістики, який використовує різноманітні методи залучення й утримання аудиторії. Розгляньмо кілька ключових стратегій:

1. Високоякісний контент (актуальні та цікаві статті, фото, відео та інші матеріали на теми, які хвилюють українців, – такі, як війна, корупція, соціальна справедливість, екологія, погода. Крім того, використовуються різні формати контенту, щоб задовольнити різні смаки та вподобання аудиторії, включаючи лонгріди, короткі новини, інфографіку, фоторепортажі, відеорозслідування.
2. Активна присутність в онлайн-просторі (власний сайт, соціальні мережі («Фейсбук», «Інстаграм»), канал у телеграмі, а також ютуб. Як зазначено, на сайті «для зручності будь-якої вікової категорії», використовують усі доступні мережі.
3. Залучення аудиторії (постійне заохочення читачів коментувати публікації та брати участь у дискусіях, що допомагає створити спільноту навколо проєкту та зробити його більш інтерактивним; «Варта1» регулярно проводить опитування, щоб дізнатися думку з різних питань).
4. Довіра та авторитет (команда професіоналів, які прагнуть до об'єктивного та неупередженого висвітлення тем).

Для залучення широкої аудиторії «Варта1» використовує різноманітні платформи, серед яких Telegram, Instagram та Facebook, кожна з яких має свою специфіку та функціонал.

Telegram, як месенджер, пропонує кілька каналів та чатів для оперативного інформування та спілкування з аудиторією.

1. **Оперативна інформація.** Канал https://t.me/varta1_chat служить для поширення термінових повідомлень про події у Львові та області, як-от ДТП, пожежі, затори, проблеми з міською інфраструктурою тощо.
2. **Новини та важлива інформація.** Канал <https://t.me/varta1> є основним джерелом новин Львова та України. Тут також публікуються оголошення про знайдені та загублені речі, що сприяє налагодженню зв'язку між людьми. Коментарі під публікаціями дозволяють користувачам обмінюватися думками та враженнями.
3. **Комунікація та поради.** Чат https://t.me/people_advise_Lviv_varta1 призначений для спілкування на різноманітні теми. Користувачі можуть ставити питання, просити поради та отримувати відповіді від інших учасників спільноти.
4. **Відеоконтент.** Канал https://t.me/video_varta1 містить відео різної тематики, що розширює спектр інформації, доступної для аудиторії.
5. **Анонімні повідомлення.** Бот @Povidomyty_bot забезпечує можливість анонімного повідомлення про події, що сприяє отриманню інформації з перших рук, навіть якщо люди бояться відкрито говорити про щось.
6. **Пошук зниклих речей.** Бот @Lviv911_bot служить для подання інформації про знайдені або загублені речі. Користувачі можуть надсилати текст та фотографії, які потім публікуються на каналі <https://t.me/zagubleno911>. Власник речі може зв'язатися з тим, хто її знайшов, залишивши коментар під публікацією.
7. **Подорожі та спільнота.** Канал https://t.me/pidvezy_varta1 об'єднує людей, які часто подорожують. Тут можна знайти попутників або запропонувати свою компанію для подорожі.
8. **Питання співпраці.** Канал https://t.me/SOVA_Varta1 призначений для обговорення питань співпраці з «Варта1».

Окрім Telegram, «Варта1» активно використовує інші соціальні мережі для комунікації з аудиторією.

1. **Instagram.** Сторінка https://instagram.com/varta1.official?utm_medium=copy_link дозволяє користувачам переглядати візуальний контент, зокрема фото та відео з

місця подій, а також отримувати оперативну інформацію про ситуацію на дорогах Львівщини.

2. **Facebook.** «Варта1» має дві сторінки у Facebook. Група https://m.facebook.com/groups/1432889510416593/?ref=group_browse, де користувачі можуть публікувати власні дописи, обмінюватися інформацією та коментувати публікації інших учасників. Сторінка <https://m.facebook.com/varta1.com.ua/?ref=bookmarks>, де публікуються останні новини України та Львова. Користувачі можуть коментувати та обговорювати ці новини.

Використання різноманітних платформ дозволяє «Варта1» ефективно охоплювати широку аудиторію та забезпечувати її оперативною та актуальною інформацією. Проєкт «Варта1» виходить за рамки традиційних методів інтерактивності, таких як коментування, розсилки новин та опитування. Він розширює межі взаємодії з користувачами, розглядаючи будь-яку їхню реакцію на дії сайту як форму інтерактивності. До цього спектру належать такі дії, як:

- позитивна оцінка та поширення матеріалу (свідчать про зацікавленість користувача та його бажання поділитися контентом з іншими, сприяючи його поширенню та доступності);
- додавання до закладок (підкреслює цінність та актуальність контенту для читача, який планує повернутися до нього в майбутньому);
- підписка на оновлення (відображає прагнення отримувати актуальну інформацію);
- інші форми взаємодії (можуть включати коментарі, питання, надсилання інформації, участь в опитуваннях тощо).

Кожна із цих дій є цінним джерелом інформації про інтереси та потреби користувача, що сприяє вдосконаленню контенту.

Зазначений підхід до інтерактивності має низку переваг:

1. **Залучення аудиторії:** користувачі, усвідомлюючи, що їхні дії враховуються та аналізуються, відчують себе більш залученими до проєкту, що стимулює їхню активність.

2. **Збір даних:** реакції користувачів надають цінну інформацію про їхні інтереси, потреби та поведінку, що дозволяє «Варта1» краще розуміти свою аудиторію та оптимізувати контент.
3. **Підвищення релевантності:** аналіз реакцій користувачів дозволяє «Варта1» визначати найбільш цікаві та корисні для аудиторії теми та формати подання інформації, підвищуючи релевантність та затребуваність контенту.
4. **Формування спільноти:** інтерактивність сприяє створенню спільноти навколо проєкту, де користувачі мають можливість спілкуватися, обмінюватися інформацією та думками, а також формувати спільне бачення.

Проєкт «Варта1» демонструє, що інтерактивність є не лише інструментом зворотного зв'язку, але й дієвим способом залучення аудиторії, оптимізації контенту та формування активної спільноти довкола проєкту.

Важливо підкреслити, що ефективне використання інтерактивних інструментів потребує перманентного вдосконалення. «Варта1» має й надалі аналізувати поведінку користувачів, акумулювати їхні відгуки та розширювати свої інтерактивні можливості з метою максимального задоволення потреб аудиторії та збереження лідерства у сфері громадянської журналістики.

Завдяки вказаним стратегіям «Варта1» залучила значну та активну аудиторію, що виявляє довіру до проєкту та цінує його діяльність.

Окрім збору та опрацювання інформації, отриманої від користувачів, редакційні кореспонденти «Варта1» виконують дві важливі функції: журналістські розслідування та безпосереднє висвітлення різноманітних подій.

Журналістські розслідування є складним і ризикованим процесом, що потребує глибокого розуміння проблематики, навичок збору та аналізу інформації, а також стійкості до тиску зацікавлених осіб. Безпосереднє висвітлення поточних подій є ще одним важливим аспектом роботи редакційних кореспондентів. Вони здійснюють виїзди на місця подій, контактують з очевидцями, отримують коментарі від учасників та експертів. Їхні репортажі забезпечують аудиторію неупередженою та об'єктивною інформацією про актуальні події.

Однак навіть такий масштабний проєкт, як «Варта1», не уникнув помилок. Найбільш помітними з них є граматичні та лексичні помилки в текстах (наприклад, використання «стосовно» замість «щодо», «пост» замість «публікація»; граматично некоректні конструкції, як-от «На фронті загинув директор музею, якого мобілізували під час конференції»; недотримання правил чергування *у-в, і-й, з-зі*, наприклад, «на війні загинув вчитель зі Львівщини»; пунктуаційні помилки у звертаннях, наприклад, «Шановні водії настала літня пора»; пунктуаційні помилки у складних реченнях, наприклад, «Пост написаний не для того щоб звинуватити водія» та ін.).

Таким чином, сайт «Варта1» є сучасним і динамічним інформаційним порталом, що є важливим джерелом новин для аудиторії, що цікавиться актуальними подіями. Сайт створено та підтримується активними мешканцями регіону, які прагнуть донести до громадськості достовірну інформацію та впливати на важливі соціальні питання. Ця ініціатива не залежить від політичних або комерційних інтересів, що зумовлює неупередженість та об'єктивність її матеріалів.

2.5. Вплив проєкту «Варта1» на українське суспільство

Проєкт «Варта1» набув статусу феномена в українському журналістському середовищі, оскільки відзначався безпрецедентною чесністю та сміливістю у висвітленні подій Революції Гідності та збройного конфлікту. Досвід редакції проєкту становить значну цінність для сучасних журналістів, які прагнуть до створення якісного та відповідального інформаційного продукту. «Варта1» засвідчила, що незалежність від політичного та фінансового тиску є визначальною умовою для забезпечення чесної та неупередженої журналістики. Колектив проєкту, обстоюючи свободу слова, відмовився від практик цензури та самоцензури, що сприяло об'єктивному та всебічному висвітленню подій.

Журналісти «Варта1», керуючись принципами об'єктивності, прагнули до представлення різноманітних поглядів, уникаючи емоційних маніпуляцій й однобокого трактування інформації. Завдяки чесності та неупередженості, проєкт завоював довіру аудиторії навіть в умовах політичної напруги та

суспільної поляризації. Ризикуючи особистою безпекою, журналісти «Варта1» надавали суспільству правдиву інформацію про збройний конфлікт і корупційні дії. Їхня сміливість є свідченням того, що журналістська діяльність, попри потенційну небезпеку, відіграє життєво важливу роль у функціонуванні демократичного суспільства.

Зосереджуючись на людських історіях, «Варта1» надавала голос тим, чий історії зазвичай залишалися поза увагою масмедіа. Застосування цього підходу сприяло емоційному залученню аудиторії та формуванню більш глибокого розуміння реалій війни. Досвід «Варта1» підкреслює значення формування мереж солідарності та взаємопідтримки серед представників журналістської професії. Усвідомлюючи свою відповідальність перед аудиторією, проєкт надавав точну та неупереджену інформацію, сприяючи формуванню об'єктивної картини подій.

Масштабність і суспільна значущість проєкту «Варта1» є підтвердженням того, що журналістика здатна слугувати потужним інструментом суспільних трансформацій. Результати їхньої діяльності сприяли мобілізації громадськості, ініціюванню розслідувань резонансних злочинів та впливу на суспільно-політичний дискурс. Досвід «Варта1» є цінним уроком для сучасних журналістів, які прагнуть дотримуватися високих стандартів професійної етики та відповідальності.

«Варта1», не обмежуючись трансляцією офіційних новин, висвітлювала широке коло тем, які часто ігнорувалися традиційними масмедіа. Йдеться, зокрема, про проблеми екології, корупційні прояви, порушення прав людини, соціальні проблеми, питання освіти та охорони здоров'я. Застосування комплексного підходу до висвітлення інформації забезпечує більш глибоке та всебічне розуміння життя регіону та його мешканців.

Редакція «Варта1» активно залучає читацьку аудиторію до співпраці. Кожен користувач має можливість поділитися інформацією, опублікувати статтю або висловити власну думку в коментарях. Завдяки цьому вебсайт

перетворився на платформу для діалогу та обміну ідеями, що сприяє формуванню активної громадянської позиції.

«Варта1» демонструє віру в силу слова та його здатність впливати на реальність. Журналісти, які працюють над проєктом, не бояться порушувати гострі питання, проводити незалежні розслідування та викривати факти несправедливості. Їхня діяльність є вагомим внеском у розвиток громадянського суспільства та демократичних інституцій.

ВИСНОВКИ

В Україні інститут громадянської журналістики перебуває на етапі активного становлення, що супроводжується жвавими дискусіями серед представників державної влади, засобів масової інформації та широкої громадськості.

З одного боку, існує консенсус щодо необхідності формування активної громадської думки як фундаментального фактора розвитку громадянського суспільства. У цьому контексті масмедіа відіграють вирішальну роль, оскільки саме на них покладено завдання підвищення рівня правової та політичної культури населення. З іншого боку, актуальним залишається питання щодо меж впливу масмедіа на формування громадської думки. Навіть у випадках найкращих намірів, діяльність ЗМІ може зіткнутися з необхідністю обмеження окремих свобод, оскільки деякі теми та питання потребують чітко окресленого висвітлення. Для масмедіа це є складним і чутливим процесом, оскільки існує ризик втрати об'єктивності та перетворення на інструмент пропаганди.

Громадянська журналістика, що динамічно розвивається, стає впливовим голосом осіб, які прагнуть не тільки ділитися інформацією, але й активно впливати на суспільні процеси. Проте для її сталого розвитку недостатньо лише ентузіазму та активності громадян. Необхідна також законодавча підтримка, яка гарантуватиме незалежність та безпеку журналістів-аматорів. Одним із ключових аспектів є закріплення на законодавчому рівні права на збереження конфіденційності та нерозголошення інформації про джерела її походження.

Наразі така гарантія надається лише журналістам, які працюють в офіційних засобах масової інформації. Громадянські журналісти, які часто порушують гострі питання та ставлять під сумнів дії влади, потребують аналогічного захисту. Без нього вони стають вразливими до тиску, переслідувань та погроз, що може призвести до самоцензури та, як наслідок, занепаду громадянської журналістики.

Важливо також чітко визначити статус і права громадянських журналістів. Це допоможе їм отримувати доступ до інформації, брати участь у заходах та

виконувати свою роботу без бюрократичних перешкод. Законодавство має чітко розмежувати поняття «громадянський журналіст» та «професійний журналіст», визнаючи при цьому важливість обох форм журналістики.

Сьогодні «Варта1» – не тільки інформаційний ресурс, а й потужний інструмент громадянської активності. Проєкт дає можливість людям не лише отримувати якісну та об'єктивну інформацію, але й впливати на хід подій у країні. Це свідчить про те, що ідея створення інституту громадянської журналістики в Україні була не лише актуальною, але й дійсно необхідною.

Вплив проєкту на українське суспільство важко переоцінити. «Варта1» стала рушійною силою громадянської активності, мотивуючи людей до участі у протестах та інших акціях громадянської непокори. Проєкт довів, що журналістика, що ґрунтується на принципах громадянської відповідальності, може стати потужним інструментом змін на краще.

Проаналізований проєкт «Варта1» активно використовує широкий спектр інтерактивних інструментів, які виходять за межі традиційних методів, таких як коментування, розсилки новин та опитування. «Варта1» розширює межі інтерактивності, визнаючи будь-яку реакцію користувача на дії сайту, як форму інтерактивності. Це включає вподобайки, репости, додавання до закладок, підписку на оновлення та інші дії, що свідчать про зацікавленість користувача контентом.

Завдяки такому підходу «Варта1» не лише надає можливість читачам ставати співавторами контенту, але й значно розширює свої можливості щодо задоволення інформаційних потреб аудиторії. Інтерактивні інструменти спрощують доступ до необхідних даних із великого масиву інформації, роблячи її більш структурованою, візуально привабливою та такою, що легко сприймається.

Використання інтерактивних інструментів дозволяє «Варта1» не лише інформувати аудиторію, але й активно залучати її до процесу обробки та поширення інформації. Це робить проєкт більш динамічним, цікавим та релевантним для потреб своїх користувачів.

Ефективне використання різноманітних інструментів потребує ретельного планування та постійного вдосконалення. «Варта1» має продовжувати аналізувати поведінку користувачів та збирати їхні відгуки з метою оптимізації власних можливостей та максимального задоволення потреб аудиторії.

Аналіз методів роботи «Варти1» виявляє розмаїття ефективних інструментів громадянської журналістики, серед яких слід зазначити розслідування резонансних тем, моніторинг засобів масової інформації та мобілізацію громадськості. Результати цих зусиль не могли залишитися без уваги: «Варта1» викрила низку гучних корупційних скандалів, що призвели до звільнень посадовців та відкриття кримінальних проваджень.

Виклики, з якими стикаються громадянські журналісти, залишаються актуальними. Існує підстави вважати, що проєкт «Варта1» й надалі слугуватиме джерелом натхнення для нових генерацій журналістів та активістів, які прагнуть кращого майбутнього.

Отже, «Варта1» є взірцем для інших проєктів громадянської журналістики не тільки в Україні, але й у світі. Їхній досвід свідчить про те, що небайдужі громадяни, озброєні сміливістю, бажанням допомогти та вдосконалити, здатні впливати на важливі суспільні процеси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гресько О. В. Роль і місце громадянської журналістики у процесі творення новин. *Держава та регіони*. Серія: Соціальні комунікації, 2015. № 2(22) С. 76–80. URL: file:///C:/Users/Maria%20Docenko/Downloads/drsk_2015_2_15.pdf.
2. Городенко Л. М. Нові медіа: журналістика чи комунікація? *Актуальні питання масової комунікації: науковий журнал*. Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. 2013. Вип. 14. С. 65–69.
3. Досенко А. Блоги і традиційні медіа: аналіз співіснування. *Образ*. 2018. Вип. 1 (27). С. 111-118.
4. Досенко. А. К. Блогосфера як автокомунікативна технологія. *Наукові записки Інституту журналістики*. Т. 57. 2014. С. 229-239.
5. Іващук А. А. Громадянські медіа: досвід Німеччини та Українські перспективи. *Актуальні проблеми медіапростору: матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 09 квітня 2020 р.)*. Київ: Інститут журналістики, 2020. С. 169.
6. Журбенко К. В. Нові медіа як об'єкт соціологічного вивчення. *Грані*. 2016. № 7 (135). С. 90-95.
7. Зайко Л. Я. Мас-медіа як чинник формування суспільної свідомості: соціально-філософський аналіз: дис. ... канд. філос. наук. 09.00.03. Житомир, 2019. 17 с.
8. Залізняк Ю. Громадська журналістика: досвід США і шанси для України в епоху WEB 2.0. *Вісник Львівського університету*. 2013. Вип. 38. С. 488–496.
9. Зражевська Н. І. Нові медіа і нові форми комунікації в медіакультурі. *Актуальні питання масової комунікації*. Вип. 14. 2013. С. 70-75.
10. Канах В.К. Інтернет-ЗМІ в Україні: проблеми визначення нормативно-правового статусу та врегулювання діяльності. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/internetzmi-v-ukraini-problemi-viznachennya-normativno>
11. Канах В.К. Інтернет-ЗМІ в Україні: проблеми визначення нормативно-правового статусу та врегулювання діяльності. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/internetzmi-v-ukraini-problemi-viznachennya-normativno>

12. Кузнецова О. Ідентичність блога і ЗМІ. *Теле- та радіожурналістика*. 2013. Вип.12. С. 117–123.
13. Лисенко В. В. Блог як складова сучасного інформаційного простору. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Вип. 6. Том 3. 2018. С. 80-84.
14. Мудра І. Класифікація журналістських блогів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Вип. 3. № 910. Львів, 2019. С. 76-80.
15. Онищенко О. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства / [О. Онищенко, В. Горовий, В. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2014. 260 с.
16. Погребняк О. Інтернет-ЗМІ як новий вид традиційних ЗМІ. *Інтернет-журналістика та новітні технології в сучасних медіа*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (1 квітня 2020 р.). Київ, 2020. С. 106.
17. Тонкіх І. Ю. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті: навч. пос. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017.
URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2669/1/Tonkikh_Internet-Journalism.pdf.
18. Чекмишев О. В. Основи якісного блогерства: навч посіб. Київ: ФОП А. М. Рудницька, 2014.
19. Штурхецький С., Пристайович І. Розвиток неформальної журналістської освіти на Рівненщині. Матеріали Першої науково-практичної конференції «Актуальні проблеми громадянської освіти: український та зарубіжний досвід». 2013.
URL: <https://eprints.oa.edu.ua/2373/1/%D0%A8%D1%82%D1%83%D1%80%D1%85%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf>
20. Вікіпедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0
21. Електронна бібліотека інституту журналістики. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1824>

22. Varta 1. Новини. URL: https://varta1.com.ua/news/zasnovnyk-varty-1-igor-zinkevych-rozpoviv-pro-vlasnu-kontseptsuyu-innovatsijnogo-peretvorenniya-lvova-u-bezpechne-ta-komfortne-misto_135808.html
23. Varta 1. URL: <https://varta1.com.ua/page/pro-nas/>
24. Радіо «Свобода». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/956659.html>
25. Рішення для бізнесу. You control. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/executives/z/zinkevych-igor-volodymyrovych/founder/>
26. Instagram. Varta 1. URL: <https://www.instagram.com/varta1.official>
27. Facebook. Varta 1. URL: <https://www.facebook.com/groups/varta1.official>
28. Telegram. Varta 1. Львів. Львівщина. URL: <https://t.me/s/varta1>
29. Конституція України. Розділ 2. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>

ДОДАТОК

ЯК ЛЬВІВСЬКА «ВАРТА» СТАЛА НА ВАРТІ НЕЗАЛЕЖНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Усе почалося в грудні 2013 року. Україна стояла на порозі революції. У Києві вирував Майдан. І в цей час у Львові зародився рух, який згодом став потужною хвилею підтримки Майдану. Один із власників автотюнінг-компанії «Auto Dream Club» запропонував організувати автопробіг. Ідея знайшла підтримку, і вже наступного дня п'ятдесят автівок з відповідними гаслами проїхали вулицями Львова, показуючи місту свою єдність та рішучість. Це був лише початок.

Третього, дванадцятого та п'ятнадцятого грудня відбуваються ще три автопробіги, кількість учасників яких зростає з кожним разом. Автопробіги проходять без жодних порушень. Їхні учасники чітко розуміють ситуацію та готові відстоювати свої цінності. З кожним пробігом до руху приєднуються нові люди. Львів'яни бачать, що вони не самотні, що їхні голоси чують, і перестають боятися. Сімсот п'ятдесят шість автівок – така цифра стала рекордом для львівських автопробігів на підтримку Майдану. Її підраховали камери спостереження міської ради. Щоб забезпечити порядок та чіткий рух колони, кожні п'ятдесят машин супроводжували «хлопці з раціями». Несподівано виникла проблема: не вистачало «головних» машин з раціями, які б координували рух всієї колони. Для негайно вирішення проблеми, було дано чітку команду: «Хлопці, терміново перемикайте канал на рації!». Цей момент став поворотним. Завдяки швидкому та чіткому координуванню вдалося подолати хаос та забезпечити безперебійний рух рекордної колони.

Автомобілі «Auto Dream Club» стали не лише символом підтримки Майдану, але й своєрідним «трансфером». Оскільки маршрутки курсували лише до 23.00, учасники автопробігів почали підвозити людей до епіцентру подій. Уночі ж виконували важливу місію: доставляли шеф-кухарів, перевозили охоронців, які змінювали один одного на варті (проект «Варта Ніч»).

Революція закінчилася, але канал зв'язку, створений під час тих подій, залишився. 13 грудня 2013 року на його основі була створена інтернет-спільнота «Варта». Ця організація стала платформою для координації дій та спілкування активістів не лише вдень, але й вночі. Якби не Майдан, можливо, «Варти1» не існувало б. Саме революція 2013-2014 років стала поштовхом до створення цієї потужної та згуртованої спільноти – громадської організації «Варта». Громадська журналістика – це не просто людина чи група людей, які опинилися в потрібному місці в потрібний час. Громадська журналістика – це свідомий вибір. Власне про такий вибір і говорить один із засновників Громадської організації «Варта» Ігор Зінкевич у своєму інтерв'ю [21] : «Цей проєкт виник спершу як «Варта-ніч», як альтернатива хаосу у час виникнення Майдану. Ми тоді використали програму zelo, якою раніше послуговувалися під час своїх автопробігів». На порталі «Варти1» зазначено, що «основна діяльність організації полягала у запобіганні мародерству у місті Львові у той час, коли було паралізовано роботу міліції. До руху на добровольчих засадах долучилося чимало освітян, підприємців, водіїв, волонтерів (тощо), які займалися патрулюванням вулиць, реагували на будь-які провокації, а також активно брали участь у пошуку безвісти зниклих людей. Також активісти організували так звану «Гарячу лінію», на яку кожен житель міг повідомити про злочин чи правопорушення» [20].

Березень 2014 року. У центрі уваги – п'ять засновників та шістнадцять активістів, що стали основою «Варти». Кожен з них – це не просто людина, а частина згуртованої команди, що об'єднана спільними цінностями, ідеями та прагненнями. Ігор Зінкевич ретельно, дбайливо та сумлінно підбирав людей до своєї команди. Його вибір припав на активістів, які не лише мали власну позицію, але й володіли знаннями в юриспруденції. Ці люди стали опорою «Варти», взявши на себе відповідальність з патрулювання, знайдення/загублення речей, слідчо-оперативні дії, вирішення різних комунальних проблем.

Громадська організація «Варта1» розпочала проєкт оперативного інформування жителів Львова про миттєву ситуацію на дорогах та актуальні

події в місті: публікації про затори та їх причини на певних ділянках доріг, ДТП, нещасні випадки, ремонт дорожнього покриття, перекриття руху, об'їзди, пікети, надзвичайні ситуації тощо. Для зручності жителів створено чат у Telegram, де кожен може поділитися інформацією про подію або дізнатися про актуальні новини.

Зараз аналоги «Варти» успішно функціонують у шести областях: Львівській, Рівненській, Запорізькій, Вінницькій, Тернопільській, Івано-Франківській та Волинській. Як бачимо, наразі немає осередку в Києві. Це позиція І. Зінкевича, який неодноразово заявляв, що організація наразі працює над розширенням впливу в регіонах.

Для розуміння діяльності цього проєкту варто трохи розповісти і про його керівника, засновника та ідейного натхненника – Ігоря Зінкевича. Він-львів'янин з чіткою громадянською позицією. А ще Зінкевич має диплом про вищу освіту, отриманий у дві тисячі п'ятому році в Львівській комерційній академії. Його спеціальність – «Економічна кібернетика» (це наука про управління різноманітними соціально-економічними системами та процесами). Свою діяльність розпочинав торговим агентом у компанії «Ванда», згодом перейшов на посаду менеджера з надання транспорту в лізинг у компанії «Лізинговий дім». У 2014-му, змінивши напрямок кар'єри, став фахівцем штабу Львівського міського управління МВС у Львівській області. Маючи там доступ до різної оперативної інформації і бачачи, що у ЗМІ вона потрапляє із запізненням, і вирішив створити паблік «Варта», щоб якнайшвидше інформувати львів'ян про важливі і надзвичайні події. На сьогодні Ігор Зінкевич є засновником кількох компаній (за даними You Control): громадська організація «Варта1», «Варта Рівне», «Варта 1–Інфо», «Львівська екологічна Варта», громадський рух «Варта» [25]. Він – депутат Львівської міської ради сьомого скликання, ініціатор низки антикорупційних розслідувань.

Аудиторія ж «Варти» сьогодні – це понад сімдесят п'ять тисяч читачів у інстаграмі, триста сімдесят п'ять тисяч у фейсбуці, і це крім інших соціальних мереж та пабліків місцевого значення (приміром, «Варта. Жовква», «Варта.

Городоччина»). Відвідавши сайт «Варта1» [23], ви одразу ж помітите динамічну стрічку новин, яка постійно оновлюється. Новини на сайті охоплюють широкий спектр тем, від політики та економіки - до культури та спорту. Окрім цього, зручність користування сайтом забезпечують чіткі та інформативні заголовки, які допомагають швидко знайти потрібну інформацію. Центральне місце займають новини рубрики «Головне». Також на сторінці можна знайти посилання на інші рубрики, анонси публікацій з різних розділів, інтерактивні елементи, такі як опитування або вікторини, та стрічку новин, яка постійно оновлюється. Крім цього, є ще розділи «Новини», «Актуально», «Дорожні події», «Кримінал», «Корупція», «Львів», «Україна», «Розшук» та інші.

Сторінка «Варти» у Facebook - не просто сторінка. Це спільнота, яка налічує майже чотириста тисяч користувачів. Переважно тут подаються такі актуальні новини, як інформація про «прильоти», про загиблих зі Львова та Львівщини, про мобілізацію, вимкнення електроенергії і такі інші, важливі для життя громади. Сторінка в інстаграмі має дещо іншу специфіку – там публікують оперативні новини про ситуацію на дорогах Львова та околиць: про всі дорожньо-транспортні пригоди, перекриття вулиць через аварію чи ремонт, несправність світлофорів. Впродовж останніх 2-3 років також активно розвивається канал у телеграмі (сорок три тисячі користувачів). Особливістю цього пабліку є те, що тут публікуються ВСІ новини, зокрема, політичні новини України та світу, новини з фронту, культурні, про нові закони, надзвичайні ситуації та багато іншого. Навіть важко перерахувати всю тематику цього каналу.

Важливо розповісти про команду «Варти». Штатних редакторів лише четверо, і це зовсім не професійні журналісти. Знайомтеся! Володимир Садовий – працює з 2017 року фотожурналістом та аналітиком. За спеціальністю – поліграфіст. Ольга Чобіт – теж працює з 2017 року, її спеціальність за освітою - «Цифрові технології». Ілона Мартинюк - галузь знань «Культура і мистецтво». Юлія Зуб – здобула освіту за спеціальністю «Українська мова та література». Як бачите, ніхто з чотирьох не має професійної журналістської освіти, не мають її і

тисячі громадських дописувачів «Варти», однак це не заважає їм виготовляти усім разом якісний і потрібний інформаційний продукт. Тож впевнено можна сказати, що громадянська журналістика популярна і ефективна. До слова, Ігор Зінкевич у публічних виступах неодноразово наголошував на тому, що для нього в пріоритеті не професійні журналісти, а ті, хто цікавиться життям міста та хоче його покращувати.

Але чи легко працювати з матеріалами, які надсилає кожен, хто вважає, що знає трохи більше, ніж інші? В одному зі своїх інтерв'ю Ігор Зінкевич розповів про важливість перевірки інформації, перш ніж публікувати її на сайті. Адже редактори не можуть просто публікувати все, що їм надсилають. Спочатку потрібно опрацювати матеріал, перевірити, чи інформація не подана «однобоко». До прикладу: потрібно зробити публікацію щодо зникнення людини. Цю інформацію уточнюють та узгоджують з правоохоронними органами і лише тоді оприлюднюють. Такі повідомлення прискорюють пошук, особливо, коли це стосується дітей.

Оскільки відповідальність за весь матеріал, який є на сайті чи в публіках, лежить на редакції, то вони надають перевагу саме такому принципу: інформація-перевірка-аналітика-публікація. І власне це дозволяє «Варті1» протягом десятиліття займати пріоритетні позиції.

У вересні 2017-го фейсбук заблокував діяльність групи «Варта» через звинувачення в ... шахрайстві та релігійній нетерпимості. Це стало ударом для спільноти, яка налічувала понад двісті шістдесят тисяч учасників. Однак «Варта1» за кілька днів відновила свою роботу. Це стало свідченням стійкості та єднання спільноти, яка вірила у важливість своєї справи. Але випробування на цьому не закінчилися. 4 січня 2019-го фейсбук знову «вдарив», цього разу видаленням групи остаточно. Понад триста п'ятдесят тисяч учасників втратили платформу для обміну інформацією та спілкування.

Що стало причиною? Як не дивно, але це були публікації про пошук людей та загублені речі. На жаль, правилами фейсбуку заборонено оприлюднювати особисті дані. Але як тоді шукати дитину чи втрачені документи? Блокування

сторінки стало трагедією для багатьох людей, які вважали «Варту» важливим джерелом новин та рупором громадської думки. Але навіть після видалення з соціальної мережі «Фейсбук» «Варта» не зникла. Спільнота знайшла нові шляхи для продовження своєї діяльності, використовуючи інші онлайн-платформи та офлайн-методи.

Одна з головних рис «Варти» – це те, що її активісти не бояться братися за журналістські розслідування та гострі теми, такі як корупція, зловживання владою, порушення прав людини. Їхні статті та репортажі нерідко стають сенсаціями, змушуючи владу швидко реагувати.

Актуальні статті про проект:

- https://varta1.com.ua/news/finansuvali-rosiysku-armiyu-brati-eksnardepiv-medvedchuka-y-kozaka-otrimali-pidozri-foto_381790.html

Стаття у якій розкривається тема грабіжництва та фінансування російської армії. У ній повністю розкрита вся дозволено-доступна інформація, всі фото та докази повністю прикріплені до статті.

- https://varta1.com.ua/news/na-lvivshchini-vikrili-cholovika-yakiy-torguvav-zbroieyu-ta-boiepriпасami-foto_381680.html

У цій статті відбувалось розслідування щодо незаконного продажу зброї та боєприпасів. Тут ми можемо також бачити, що Варта1 також подає читачам всю інформацію, і що дуже важливо, що вони тримають точку нейтралітету.

- https://varta1.com.ua/news/eks-nardepka-razom-z-spilnikami-z-lvivshchini-shchomisiyacya-zaroblyala-na-uhilyantah-do-100-tis.-dolariv-foto_381679.html

Стаття, у якій йдеться про розслідування випадків корупції. Знову ж тема досить таки гостра, але Варта1 висвітлює всю правду людям, і робить все щоб «правильні» органи влади почали краще замічати такі ситуації.

Ще один важливий пріоритет – оперативність. Ігор Зінкевич зазначав у своєму ж інтерв'ю, яке він давав журналістам «Акцентів плюс», що оперативність надання інформації є важливою перевагою громадянської журналістики. Цей фактор дає можливість швидко реагувати на події та

доносити до людей нову інформацію. Однак швидкість не є єдиним фактором, який слід враховувати. Зінкевич зазначає і про суттєві недоліки громадянської журналістики, які можуть нівелювати її переваги. Один з основних мінусів – це можливість маніпуляції інформацією. Багато людей можуть використовувати громадянську журналістику для просування власних інтересів, розповсюдження неправдивої інформації або просто для особистого піару.

Ще одна проблема – це відсутність перевірки інформації. Громадянські журналісти не завжди мають можливість ретельно перевіряти дані, що призводить до поширення фейків та дезінформації. У інтерв'ю, яке Ігор Зінкевич давав редакції «DailyLviv.com» підкреслює що, на жаль, не всі громадянські журналісти прагнуть донести до людей правдиву інформацію. Деякі з них можуть свідомо використовувати цю платформу для поширення брехні та маніпулювання суспільною думкою.

Підкреслюючи важливість громадянської журналістики, засновник «Варти» застерігає і щодо її ризиків, підкреслюючи, що швидкість надання інформації не повинна йти на шкоду її достовірності. Важливо, щоб громадянські журналісти дотримувалися етичних принципів журналістики, ретельно перевіряли інформацію та прагнули донести до людей правдиву картину подій.

Насамкінець хотілось би оцінити діяльність «Варти» з боку читачів, можна зрозуміти, що вона набуває неабиякої популярності. Ось до прикладу відгук одного з читачів групи у соціальній мережі «Facebook» під постом, коли організація знову відновила свою роботу: «Вітаю з поверненням. Чекав на відновлення групи з нетерпінням оскільки тільки у вас читаю новини, вже не знаю який рік підряд. От подобається мені ваша робота, все стисло, доступно а найважливіше для Львова – швидко. Бажаю вам успіху у подальшому, ну і трішки позитиву:)). Та це не єдиний позитивний коментар який я змогла прочитати за цю спільноту. Прикріплю ще одну оціночну думку читачки «Варти»: «От хто щоб не казав, а це найкраща спільнота з новинами, постійно пишу їм на гарячу лінію у вайбері, і в лічені хвилини отримую відповідь. Також

якщо потрібно повідомити якусь новину або не дай боже подати в розшук вони завжди помагають, так що, люди, будьте добріші, і читайте правильні новини».